

Königer Miklós TÁNCOLTAM A VILÁG KÖRÜL Beszélgetés Korda Jánossal

Kerestem a nevét a legújabb, 2008-ban megjelent tánclexikonban (Magyar Táncművészeti Lexikon). Hiába. Az 1994-ben megjelent Magyar Színházművészeti Lexikon se nyújtotta ki segítő kezét felém azzal, hogy ismerteti, legalább néhány mondatban a talentumos, nemzetközi szinten is jegyzett, magyar születésű Korda János pályafutását.

Még legszűkebb környezetemben is hülyén néztek rám: „Az ki?“, vagy, a legjobb esetben: „Valami rémlik... mintha az Operettben, vagy a Moulin Rouge-ban lett volna, évtizedekkel ezelőtt. Disszidens, kint maradt, nem?“

Hédl Kornél barátom szíves meghívásának köszönhettem a meglepetést, a berlini vizontlátást, negyven évvel későbbi újratalálkozást az Egyesült Államokból, Renóból Európába látogatott Kordával.

A találkozóra mentemben – miközben azon elmélkedtem, évtizedek múltán fel fogom-e ismerni vonásait – hirtelen egy emlékszilánk, egy archív mozgóképes pillanat ugrott be róla.

A Margit körút és a Szász Károly utca sarkán, a 12-es busz megállójában vagyunk, bő negyven évvel ezelőtt. A megállóban fiatal pár várakozik. Kővé dermedve meredtem a platinaszőke, fekete napszemüveges, bundába burkolózó, hihetetlen szépségű nőre és a mellette álló, legújabb divatú, elegáns, nyugati alpakaöltönyben feszítő fiatalemberre, akiket érzéki parfümfelhő vett körül. Ismétlem, az 1960-as években vagyunk. A megálló melletti trafikból kiszaladó eladónő az ajtóban suttozja: „Ezek táncosok, Balogh Edina és Korda János.“

Korda, e férfias, görögös arcélű, atlétatermetű táncos természetesen sokat változott: az utcán elmentem volna mellette. A kellemes, jól szituált korahetvenes úr több évtizede él külföldön, magyarul ma is gyönyörűen beszél.

Königer Miklós – Hogyan kezdődött a pályád?

Korda János – Mint „minden” családban, nálunk is volt egy renitens, művészetkedvelő nagynéni, aki bejelentette otthon, hogy ő engem elvisz a frissen alakuló Állami Balett Intézet (pontosabban annak rövid éltű előzménye, a Táncművészeti Iskola – a szerk.) felvételi vizsgájára. Apám hallani sem akart az egészről, de felvettek az 1949-ben indult első osztályba. Olyan tanárim voltak itt, mint Hidas Hedvig, Szentpál Olga, Lőrinc György, vagy Vadasi Tibor.

Az első év végén kezdődtek velem a problémák: összeférhetetlennek tartottak mestereim és tudom, az is voltam. Rettenetes kölyökként mindenestre irgalmatlanul gyorsan tanultam, sokkal gyorsabban, mint a társaim. Így volt idő mindenféle élcekre, kifigurázásokra. Nehezen beszkatulyázható gyerekként kirúgtak, eltanácsoltak az iskolai év végén.

Szüleim – nagy megkönnyebbüléssel – beírtak a budai II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumba. Alig kezdtem el a tanulmányaimat, megérkezett hozzánk is az egész Európán végigsöpörő gyermekparalízis-járvány. Elkaptam én is, s fél oldalra megbénultam.

Mikor már valahogy mozdulni tudtam, az emlegetett nagynéni megint lépett. Elvitt az V. Kerületi Balett- és Tánciskolába, a Frankné Szüsz Magda vezette táncitanítói munkaközösségbe. Kezdetben gimnasztikáztam, majd jöttek a balettgyakorlatok. Az volt az érzésem, mintha megint óvodába járnék, hiszen előlről kellett kezdeni mindent. Négy éven át, heti három alkalom elképesztő gyötrelmei, megpróbáltatásai nyomán végül felépültem, egészséges lettem újra.

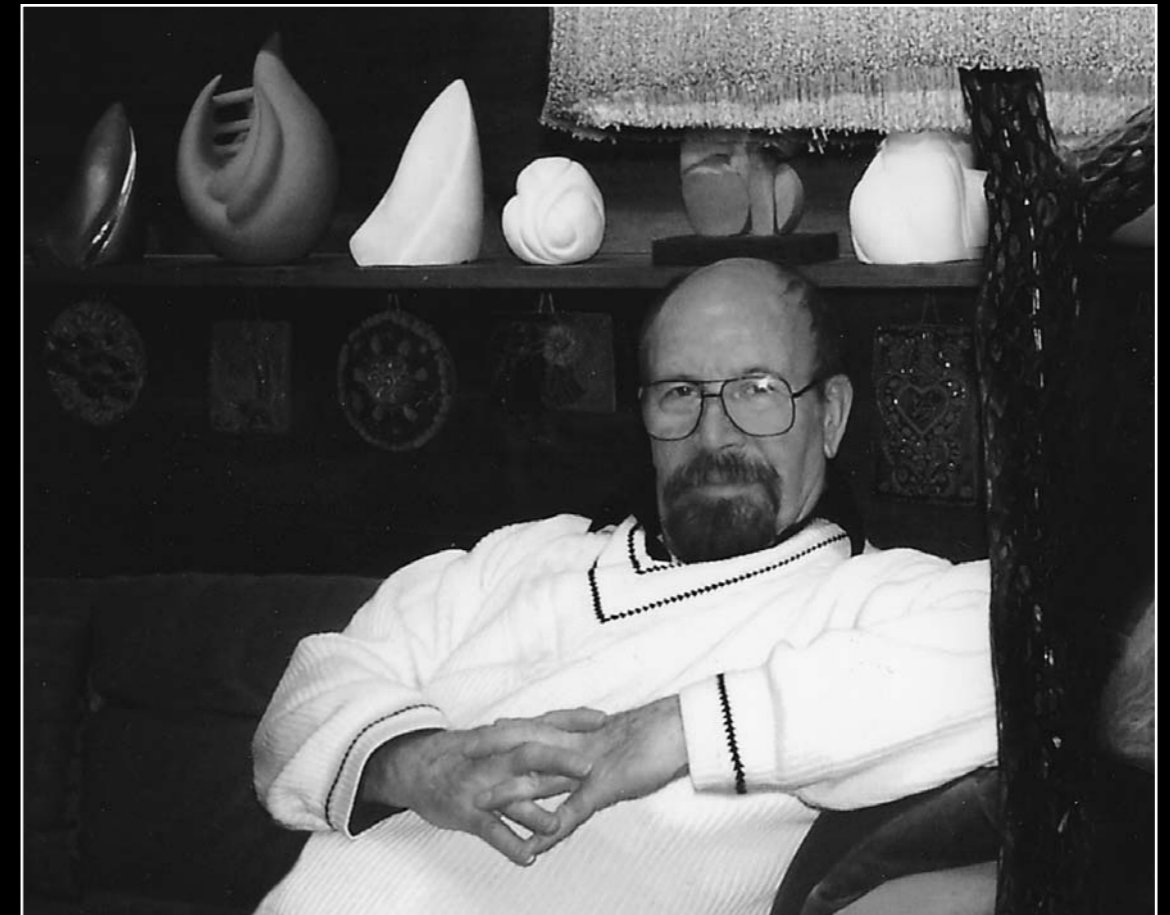
KM – Remények, illúziók? Hogy léptél aztán tovább?

KJ – 1957-ben egészen váratlan dolog történt: Duka Margit, a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója (korábban mozgásművész, Turnai Aliz és Szentpál Olga tanítványa – a szerk.) szerződötett kartáncosnak. A gimnáziumi kémiaóráról ellógva rohantam a Művész Presszóba, aláírni a szerződésem. Miután még tizenhét se voltam, kiskorúként anyámat is oda kellett csempésznem, hogy ő is szignálja a papírokat. A következő két évben aztán, úgy emlékszem, ki se mozdultam a töbtagozatú teátrumból. Itt tanultam meg mindent a SZÍNHÁZRÓL. Ezt kérlek, irdd majd csupa nagybetűvel. Próbák, előadások, hangversenyek, operák, a zenés és prózai darabok – mámoros időszaka volt ez az életemnek. A karmesteri pulpitusnál Vaszy Viktor, az énekesek közt olyan nagyságok, mint Moldován Stefánia, Bende Zsolt, Komlóssy Erzsébet, Szalma Ferenc, a színészek: Lehoczky Zsuzsa, vendégként Psota Irén, Domján Edit, Kaló Flórián és egy óriási, komplex színházi személyiség, Versényi Ida.

A próbateremben találkoztam aztán a világszép, páratlanul tehetséges Balogh Edinával, aki pályafutásom egy fontos szakaszát alapverően meghatározta. A balettmesterünk, koreográfusunk ebben az időben Árkos Gyuláné Szappanos Judit volt, akire szeretettel gondolok vissza. Két évadot voltam Szegeden...

KM – Aztán előkerült a vándorbot.

KJ – A nyári szabadságom alatt elmentem a Pesten akkor alakuló Jégrevühöz szétnézni. Sallay Eta koreográfusnál jelentkeztem. Tudsz korcsolyázni? – szegezte nekem a kérdést. Nem – válaszoltam. Felküldött Széchy Ágnes edzőhöz, mondván, ha ő igent mond, megpróbálhatjuk. Fél év múlva aztán behívtak katonának. Leszerelés után az alakuló-formálódó első, hazai musical-színház a Petőfi Színház koreográfusa, Bogár Richárd szerződötett. Szinte valamennyi előadásban játszottam, táncoltam, énekeltem. Szokatlan volt, más volt, a műfaj alapvető sokoldalúságot követelt meg az előadóktól. 1964-ben ezt az eredeti színházi kísérletet aztán beolvasztották az Operettbe

Korda János otthonában szobraival, 2011.

KM – Az életrajzodat böngészve ezekben az években nagyon sűrű életet éltél.

KJ – Ha a magyarországi pályafutásomra visszatekintek, volt hét év, amikor éjjel-nappal dolgoztam, habzsoltam a lehetőségeket. Az anyaszínházam mellett rendszeresen felléptem a Budapest Táncpalotában (a későbbi Moulin Rouge), az Irodalmi Színpadon, az Astoria Bárban, a Magyar Televízió produkcióiban, a Béke-kupolában, a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon, a Pilvax Bár műsoraiban.

Bogár Ricsi ültette a fülembé egy próba után: „neked a párizsi Lidóban lenne a helyed!”

Évekig táncolt, koreografált nyugat-európai revüszínpadokon, mulatókban, tudta, miről beszél.

Véletlenek összjátékaként 1967-ben, Balogh Edina partneréül szerződtetett a kelet-berlini Friedrichstadt Palast – beugróként érkeztem kollégám, Klapka György helyére.

KM – Milyen emlékeid vannak a pályája csúcsán hatalmas sikereket arató, tragikus körülmények közt elhunyt táncosnőről?

KJ – Felnéztem rá, sokat köszönhettem neki. Edina táncra született: pompás alkatot kapott a sorstól, hosszú, vékony karokat és lábakat, sugárzó szépséget. Elegáns volt és sokoldalú, szexis és lehangoló. Emlékszem, délelőtt használhatatlan állapotban tudott lenni, délután már nyiladozott, este, a színpadon pedig már teljes pompájában virágzott. Ellentmondásos személyiségéhez illett a tragikus búcsú. Párizs, magány, túl a pálya zenitjén, ugrás a semmibe a nyolcadik emeletről. Döbbenetemben elsírtam magam, amikor 1997-ben megtudtam a szörnyű hírt.

KM – A következő tánc lépés aztán megváltoztatta a pályád, az életed.

KJ – Táncoltam még Lipcsében, Drezdában, Rostockban is, aztán egy nap, 1968 nyarán „átsétáltam” a nyugat-berlini Deutsche Operbe, táskámban a munkaeszközömmel, a gyakorlócipőmmel. Gerd Reinholm balettigazgató és Tatjana Gsovsky koreográfus azonnal szerződtetett. Négy évadon át táncoltam a karban. Micsoda világhírű alkotók, táncosok nyüzsgöttek ekkoriban a „kirakatváros”, Nyugat-Berlin e bőkezűen finanszírozott színházában. Csak néhány név, miféle csillagok szórták itt szikrázó tehetségüket: Kenneth MacMillan, George Balanchine, Maurice Béjart, Patricia Neary, Rudolf Nurejev, Eva Evdokimova, Cyril Atanasoff. . . Ilyen oázisról csak álmodni lehetett a vasfüggöny túlsó felén.

Bár néha kitüntettek apró szólókkal, kartáncos maradtam egész tagságom alatt. Nagyon sokat kaptam ettől a fegyelmezett, egységes, magasan jegyzett társulattól. . .

KM – De ez nem zárta ki. . .

KJ – . . . hogy az utolsó nyári szünetemen, Párizsban csavarogva – táskámban a gyakorlócipővel – ne döntsek úgy, hogy próbát táncolok a Lidóban, mely már akkor is világhírű revüszínháznak számított. 1970-től hét évet húztam le aztán itt, napi két előadással.

Nem állítom, hogy nem viselt meg ez a kizsigerelő munkatempó, de az általános jó kondícióm, a rendszeres tréning azért elég erős alapnak bizonyult. Egész életemben csak tejet ittam, soha nem dohányoztam. 1977-ben újból váltottam: átszerződtem a Moulin Rouge de Paris-hoz, a revüszínház utazó társulatához, amellyel három hónapot töltöttünk Tokióban.

Hazatérésem után már várt Párizsban a következő, meglepetésszerű ajánlat: Amerika.

Még a Lidóban ismerkedtem meg Miss Bluebellel¹, a világ legnagyobb revüszínpadain dolgozó táncosok őrangyalával, balettmesterével, kiközvetítőjével. Így és általa kezdtem 1978-ban a Hello Hollywood című programmal az MGM Grand Theaterben, Reno városában. Az előadás tizenegy éven át volt műsoron, persze, folyamatosan változó stábbal. Hatalmas színpadon, elképesztő technikával, páratlan külsőségekkel ment a show, napi kétszer.

Negyvenhárom évesen hagytam végül abba. Visszavonultam a táncról, elég lett.

Új szakmát, új hivatást kerestem magamnak: ács lettem és szobrászkodni kezdtem, később kitanultam a krupié szakmát és kaszinó-menedzser lett belőlem. Van két, lassan felnőttkorba lépő, tehetséges fiam, s ha tetszik, ha nem, nyugdíjas lettem.

KM – Jársz Budapestre?

KJ – Hogyne, egy évben kétszer vagyok otthon. Találkozom régi ismerősökkel, barátokkal, kollégákkal. Én mindmáig magyar állampolgár vagyok - az amerikai mellett. Én soha nem disszidáltam, én csak táncoltam a világ körül.

Berlin, 2011. december

¹ Margaret Kelly Leibovici (1910-2004) ír táncos, koreográfus. 1932-től mintegy fél évszázadig vezette a Bluebell Girls világhírű revü- és kabaréegyüttesét. Olyan legendákkal dolgozott együtt, mint Maurice Chevalier, Josephine Baker vagy Edith Piaf.